

ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

У статті розглядається проблема діяльнісного підходу до модульної організації навчання. Подається характеристика модульного навчання та його методів при такій організації навчального процесу.

Діяльнісний підхід до навчання, як свідчить історія розвитку людського суспільства взагалі й історія навчання та педагогіки, зокрема, завжди був однією з актуальних проблем педагогіки. Тільки в процесі діяльності (будь-якої - фізичної чи розумової) можна отримати нову якість, новий продукт.

Навчальний процес – це сумісна розумова і фізична діяльність учителя й учнів, свідомо здійснюється для досягнення певної пізнавальної мети шляхом стимулювання внутрішньої та зовнішньої активності учнів.

До шляхів реформування професійної освіти відносять удосконалення навчально-виховного процесу на основі впровадження нових педагогічних технологій, здійснення дослідно-експериментальної роботи з питань впровадження педагогічних інновацій, нових методик [1: 31].

На сьогоднішній день необхідна така технологія навчання, яка б відповідала цілому ряду вимог – економічних, дидактичних, психологічних та ін. Модульна технологія змінює і самого викладача – ключову фігуру процесу навчання.

Існуюча технологія навчання учнів, яка побудована на пасивних інформаційних принципах навчання, здатна лише на масове виробництво “середніх” спеціалістів.

Модульна технологія навчання передбачає розробку викладачем та видачу методичних рекомендацій учням з вивчення окремої теми. Це може сприйнятися окремими учнями як достатнє вивчення цієї чи іншої теми. Однак, при оцінці рівня знань викладачеві необхідно враховувати освоєння учнями відповідних літературних джерел та отримання ними практичних навичок.

Модульна технологія формує професійне мислення та вміння вчитись. Вона привчає не тільки до своєчасного виконання робочого плану, але й приводить до розвантаження як учнів, так і викладачів, а також розвиває більшу відповідальність і самостійність студентів та ліквідує необхідність у “відсиджуванні” на відробках і додаткових заняттях. Модульна технологія враховує індивідуальні психологічні особливості учня, тип характеру, розвиває різні нахили і здібності студентів, і є характерною для індивідуалізації навчального процесу, що допомагає згуртувати колектив групи та закріпити відносини співпраці між викладачами та учнями.

Головна відміна модульної системи від традиційного професійного навчання міститься в системному підході до аналізу конкретної виробничої діяльності, структуруванні цієї діяльності та створенні програм, спрямованих як на учня, так і на педагога.

При традиційній формі навчання викладач та майстер виробничого навчання, звичайно, готує план для кожного заняття відповідно до навчальної програми даного курсу і виконує необхідну роботу з їх підготовки, незалежно від того, чи буде проводитись це заняття в аудиторії, майстерні, чи в умовах виробництва. При цьому використовуються різноманітні методики і прийоми викладання матеріалу групі учнів, проведення практичних занять, спрямованих на практичне засвоєння теоретичних знань.

Таким чином, знання, які підлягають засвоєнню, надаються учням групи в темпі, запропонованому педагогом, у відповідності з розкладом занять та навчальною програмою.

Модульна система професійної підготовки досить суттєво відрізняється від традиційної і вимагає від викладача та майстра виробничого навчання знань спеціальних понять та вміння організувати навчальний процес за модульною технологією.

Відправним моментом у переосмисленні ролі майстра і викладача в навчальному процесі, організованому за модульною системою, є відмова від урочної системи та дозованої подачі інформації відповідно до програми навчання з передбачених тем. Це веде до необхідності по-новому поглянути на обов'язки майстра та викладача. При цьому змінюється функція планування навчального процесу.

Власна підготовка майстра та викладача до навчального процесу за модульною технологією вимагає значних зусиль.

Розпочинати навчання за модульною технологією можна, якщо вся необхідна підготовка завершена. Про готовність до початку навчання свідчать наступні складові підготовки: підготовка необхідних інструктивних та інформаційних матеріалів, методичних матеріалів, дидактичне забезпечення модулів тощо.

Від працівників модульна організація вимагає великих інтелектуальних і емоційних витрат. Від викладацького складу, що працює за модульною технологією, має бути характерним високий рівень професіоналізму, вільне володіння іноземною мовою для читання спецлітератури, володіння комп'ютерною технікою. Модульна технологія вимагає від викладача систематичного підвищення свого професійного рівня, оскільки “... педагогіка є найбільш діалектична, рухома, найбільш складна і різнобічна наука” [2:128].

На ефективність модульного навчання звертає увагу В.В.Сушанко: “дослідження показали, що модульне навчання суттєво, на 25-45%, підвищує основні показники якості навчання” [3:6].

Виходячи з того, що модульне навчання – комбінована дидактична система, вона вимагає від викладача та майстра виробничого навчання знання та використання широкого спектру методів, включаючи класичні й сучасні: використання, насамперед, інформаційних методів (лекція, проблемна лекція, розповідь, бесіда, консуль-

тація, демонстрація і т.д.); організаційних методів (алгоритми, лабораторні вправи); пошукових методів (дискусія, ділова гра, ситуаційні задачі, прогресивний семінар); методів самостійного навчання (слухання, читання модуля, читання по тексту).

Вибір методів навчання повинен бути спрямований на досягнення певного рівня знань учнів. Викладач повинен вміло підбирати методи навчання в залежності від мети навчання. Викладачі та майстри повинні враховувати, що на першому рівні засвоєння знань більш ефективними будуть такі методи, як інформаційні – лекція, бесіда, розповідь, демонстрація і т.п.

Мотиваційною основою для структуризації знань і вмінь студентів у логічно завершені блоки є застосування модульної технології навчання. Вивчення предметів за модульною технологією проходить у межах виділеного часу згідно робочого навчального плану. Викладач повинен розробити методичні рекомендації з вивчення окремої теми.

По закінченню кожної модульної одиниці – теми, вивчення якої направлено на одержання як теоретичних знань, так і практичних вмінь та навичок, - необхідно проводити оцінку досягнень учня – атестацію рівня кваліфікації і критеріїв оцінки знань, вмінь та навичок, що визначені програмою.

У процесі навчання викладач та майстер виробничого навчання проводить поточний контроль знань учнів: тематичний, тестування, написання контрольних робіт. Для визначення результатів вивчення модуля викладач готує завдання та проводить вихідний контроль – кваліфікаційний екзамен, в який входить перевірка теоретичних знань і виконання кваліфікаційної пробної роботи.

Комплекс методів навчання при модульній організації оцінюється за трьома параметрами: можливістю надання нової інформації; активністю учнів; активністю педагога.

Метод навчання включає, з одного боку, методи викладання, з другого – методи навчання.

Модульне навчання сприяє просуванню учня від одного модуля до другого, забезпечує швидку професійну адаптацію, розвиває творчу активність учнів, стимулює їх до якіснішого виконання виробничих завдань, передбачає гнучкий та індивідуальний підхід до особистості, формує в учнів здатність до швидкого виходу з проблемних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна XXI століття: Державна національна програма “Освіта”. - К., 1994.
2. Макаренко А.С. Педагогічні твори у 8 томах: т.4. - М., 1984,
3. Матеріали IV науково-методичної конференції: Методичні аспекти модульного навчання та рейтингового контролю знань студентів. - Івано-Франківськ, 1997.

Матеріал надійшов до редакції 22.09.2000 р.

Костельная Л.И. Деятельность педагога в процессе модульной организации обучения.

В статье рассматривается проблема деятельностного подхода к модульной организации обучения. Представлена характеристика модульного обучения и его методов при такой организации учебного процесса.

Kostel'na L.I. Teacher's Activity at Modular Organization of Education.

The article considers the problem of an active approach to modular organization of education. The author gives characteristic to modal education and its methods at such organization of an educational process.